

Skjermbrukutvalget: basert på selvpåført blindhet?

Denne teksten ble først publisert på <http://einarflydal.com> den 31.10.2024

Vitenskapsjournalist Bjørn Vassnes i Klassekampen har en god kommentar den 31.10. om Kunnskapssamfunnet og politikeres bruk av ekspertutvalg uten eksperter. Han omtaler spesielt Skjermbruksutvalget, der flere av medlemmene kommer fra IT-bransjen og ingen kan noe om menneskehjerner. Utvalgets rapport skal avleveres 11. november.

Det er en side som verken Vassnes eller Skjermbruksutvalget tar opp, men som jeg har festet meg spesielt ved. Den ser ut til å innebære at utvalget vil svikte på et vesentlig punkt:

En svært stor – men ikke kartlagt – andel av dagens skjermbruk er trådløs. Det vil si at evt. biologiske virkninger av mikrobølger burde vært behandlet. Jeg forsøkte meg tidlig med et innspill om dette til Skjermbruksutvalgets formann – uten å få svar.

De rent fysiologiske virkningene av mikrobølger på oksidativt stress er særdeles godt påvist i en mengde studier og har vært det i mange tiår. Oksidativt stress åpner en Pandoras eske av mulige helseskader på symptomnivå, med hodepine, søvnløshet, energitap, DNA-skader og dermed økt kreftrisiko, «tanketåke» og svekkelse av immunsystemet som de kanskje mest karakteristiske virkningene. Hvordan og hvor kraftig er individuelt, men rent statistisk er dette nettopp slike helseskader som øker blant ungdom og vekker bekymring i fagmiljøene.

I FHIs undersøkelser som Skjermbruksutvalget har hentet inn, har man etter det jeg forstår ved en rask titt på FHIs oppsummeringer, tatt for seg ett og ett av noen få endepunkt, bl.a. hodepine, og sett på korrelasjoner til skjermbruk – uten å skille mellom skjermbruk med og uten trådløs-sendere og uten å vurdere avstand til skjermen. Energien i mikrobølger synker til en firedel hver gang man dobler avstanden. Med slike mangler i metoden vil eventuelle sammenhenger med mikrobølgene lett tynnes ut til å bli ikke-signifikante, og konklusjonen «ingen sammenheng påvist» blir nærliggende. Og det ble jo naturlig nok FHIs konklusjon,

under overskriften «[Konsekvenser av skjermbruk hos barn og unge er ikke godt nok undersøkt](#)».

Sjansene måtte altså bli svært store for at Skjermbrukutvalget bare ville konsentrere seg om undersøkelser og synsinger som dreier seg om pedagogiske og sosiale aspekter ved skjermbruken. Og der er jo filmen om utvalgslederens sønn, «Ibelin» den perfekte motgift: I min tid i Datasekretariatet i Utdanningsdepartementet på 1980-tallet var det mange slike rørende historier å oppleve, og de er både viktige og riktige. Men samtidig er de tåreperser som rent følelsesmessig skaper en nesten ugjennomtrengelig forsvarsmur mot restriksjoner som skal hindre overdreven skjermbruk – fordi bruken er så berettiget i enkelte unntakstilfeller.

Med manglende kompetanse på avgjørende faktorer og svake utredninger i bunnen vil Skjermbrukutvalget neppe finne grunnlag for noen sammenheng med den strømmen av diffuse fysiske og psykiske helseplager som rammet ungdom både i Norge og andre land fra rundt 2010, da de trådløse smarttelefonene, smart-TVene, nettbrettene og etter hvert også smartmålerne kom på toppen av wifi-ruterne i barn og unges nære omgivelser. For dem som alt har gravd seg litt ned i dette feltet, er det derimot bare å trekke et sukk: For hva annet kunne man vel vente seg enn sterk forverring av diffuse helseplager og økt bruk av hodepinetabletter blant skoleungdom?

[Seminaret den 7.11. på Litteraturhuset i Oslo](#) starter med hjernen og virkningene av skjermbruk ved nevrolog Ole Petter Hjelle, og tar deretter for seg en del ulike sider ved elektromagnetisk stråling gjennom ni innlegg: først epidemiologen Devra Davis, som er prisbelønnet for sin formidlingsevne. Hun har et hovedinnlegg, Deretter, etter pausen, kommer en serie på åtte korte, spissede innlegg.

Seminaret er samtidig et bokslipp. Det gjelder en bok av Devra Davis, som både tar for seg den fantastiske historien bak mobiltelefonien og hvordan skadevirkningene er blitt systematisk skjult. Hun har spesielt arbeidet med helseskader fra industriutslipp og etter at hun begynte å se på sammenhenger mellom mobilbruk og hjernekreft rundt 2006, ble helseskader fra «trådløs-utslipp» hennes hovedtema. Devra Davis og boka er omtalt i [bloggpost 23.10.2024](#). Boka kommer fra trykkeriet mandag den 4. november og nå kan du bestille den [HER](#) eller i nærmeste bokhandel, eller kjøpe den litt billigere når du melder deg på til seminaret her: <https://hpla.no/skjermenestid>

Invitasjon til seminaret er i dag sendt utvalget ved dets leder, med beklagelse om kort varsel.

Einar Flydal, 31. oktober 2024